

Adatok a szlávtság magyar elemeihez.

A szlávtság magyar elemeivel Halász, Munkácsi és Csopey foglalkoztak. Miklosich maga is foglalkozott a kérdéssel, de azt hiszem, nem találkozik tudós, a ki az ő kimutatásaira azt mondaná, hogy több jövevényt már nem lehet kimutatni. Én ezuttal adatokkal akarok járulni a Halász munkájához. Az itt kimutatott szavak mind a magam gyűjtése, s valamennyi B. Szarvas nagyközség nyelvében él. — Sok tekintetben érdekes lakosság lakik e helyen, a hol munkabíró, becsületes s jómódú a legtöbbje. Három-négy generáció mulva csak egy-egy ethikai vonás fogja elárulni, hogy az alföld e gazdag vidékén tótok laktak, mert az elmagyarosodás a külső viszonyok, a körül fekvő magyarság befolyása alatt kikerülhetetlen. A nyelv ma már a műveltebbek ajkán meglehetősen zagyva, s nem kell hozzá erős szláv tudomány, hogy az ember az ilyen mondatokat, mint *id'eme na városházu birtok v telekkühi obteknitvat'* megértse. A legnagyobb ellenállást az asszonyi nem fejt ki; mindenütt, a hol nyelvcserek történnek vagy történtek, a női nem cserélte föl legkésőbb nyelvét. — Hunyadmegye Cserna-Keresztúr nevű falujában hallottam egy paraszttól, — ez a község egészen eloláhosodott s most visszamagyarosítják —, hogy 'mi már csak beszélünk uram magyarul, de az asszony a nem tud.' Bizonyára ők voltak az eloláhosodáskor is a 'hátramaradottak'. — B. Szarvason e tekintetben az iskola van hivatva — különösen a leányokra nagy ügyet vetve — a magyarosodást terjeszteni. S becsületére válik az odavaló tanítói karnak, hogy az oktatás már mindenütt magyar. — Hogy Szarvasnak régibb lakosai magyarok voltak, azt maguk a határelnevezések is igazolják, mert az mind magyar. — Sok tekintetben érdekes ez a tót nyelvjárás; a szlavista, a ki foglalkozik a magyarországi tót nyelvjárásokkal, érdekes dol-

gokat jegyezhet föl itt. Igy pl. a szarvasi tót nyelvjárással meg lehet állapítani — legalább negative —, hogy egy-egy német jövevény mikor kerülhetett bele a tótságba. Ha az illető szó a szarvasi nyelvjáráásban is megvan, bizonyos, hogy a kérdéses német jövevény legfeljebb a XVIII. századig juthatott bele az összes tótságba, mert a szarvasiak mai helyeiken, a hol 1722-től fogva vannak, nem közlekedtek németekkel. (Ilyen német jövevények: *ffjertucha* : *vortuch*, *opces* : *absatz*, *pig'ajz* : *bügeleisen*, *bekem* : osztr. *becken*, *forhauzik* : *vorhaus*, *fúrik* (talicska) : *fuhr*, *fuhrmann*, *crmomám* : *zimmermann*, *šličuhe* : *schlittschuh*, *šránke* : *schranke*, *spehár* : *speher* stb.) Egyedül egy jövevényről lehet kimutatni, hogy újabb (*rajčul'a* : *reitschule* v. ö. magy. *rajcsúr*, Nyr. II: 477), de ez a 80-as években három évig ott állomásozott huszárság emléke.

Addig is, míg a nyelvjárást teljesen kidolgozom a magyar nyelvészet szempontjából s Pastrnek a hazai tót nyelvjárások most készülő*) munkája eredményeivel összehasonlítom, előre bocsátom e nyelvjárásnak magyar jövevényeit. Csak azokat vettem föl, a melyek nincsenek meg Halásznál, vagy Jancsovics szótárában, ki szarvasi pap volt. Ha Halász egy-egy adatát fölvettem, azért említettem föl, mert Halász nem idézhette Jancsovics szótárából, mivel az nagyon hiányos. — A munkában mindenütt a szokott rövidítésekkel élek; a tót szavak helyesírására azt jegyzem meg, hogy nem a cseh-tót helyesírással adom őket, hanem inkább hangzásuk szerint lehetőleg magyar betűkkel.

adov ebben *számadov* : a ménesnél stb. a főbojtár neve < magy. *számadó*.

akov : fakorláttal bekerített hely < magy. dial. **akó* < *akol*. A magyar szó szláv jövevény, de a tót alak csakis egy magyar **akó* (< *akol*)-ból válhatott.

álás : 1. csorda, ménes stb.-beli állatok delelő helye; 2. építkezésnél < magy. *állás*. A magy. *állás* 'delelő hely' jelentését v. ö. *juh-*, *ló-*, *ökörállás* (NySzót.)-sal. A TSz.²-ban e jelentésben nincs meg a szó.

alov, *alov* : előre! mars! < magy. *aló*, *alló* (Orosháza TSz.²). A szó német jövevény a magyarban (Nyr. 24:58).

áltám (*altan* Jancsovics) < magy. *áltány* (német eredetű. Nyr. 24:58).

*) Egy értekezést már közzé tett a bécsi akadémia kiadásában.

año^uša, año^uš (így nevezi a férj felesége édes anyját) < magy. *anyós* (ugor ered. v. ö. vog. *añkw*).

apo^uš (így nevezi a férj felesége édes apját) < magy. *após* (ugor ered. *apá*-tól).

ášlog (*anšlog, ainšloch, á[~]šlog*): büdöskő, a melyet borba adnak < magy. *ánslóg* (TSz.²; német eredetű Nyr. 24:58).

ášov, áso^u < magy. *ásó* (ugor eredetű); a magyarból átkerült a szerbbe is (Nyr. 16:15).

átajába: együtt véve (csak vevésnél mondják) < magy. dial. *átajjába*, irod. *általában* (TSz.²).

átalvetov: kettős zsák, a melyet pl. a ló, szamar stb. hátára tesznek, a melynek két végében teher van, középtűt pedig üres s az állat hátán fekszik < magy. *általvető*.

bagov (*bago^u*): pipából kivert dohány; a ki ilyet a szájába tesz: *bago^uš* s arra azt mondják: *bago^uzuje* < magy. *bagó*.

baja. [Á ákú *baju* má? = milyen *baja*, betegsége van?] < magy. *baj*.

bakter: vasuti ór (az idősebb emberek éjjeli bakterről is tudnak, de az ifjabb nemzedék elől elveszett e tipikus alak) < magy. *bakter* (német ered. Nyr. 24:60).

balangov: ördögsekér; átvitelesen mondják arra, a ki egész nap kóborol < magy. *ballangó* (főleg alföldi tájszó, TSz.²). Itt említem meg a *bulagovat* (barangolni) igét, látszólag szintén magyar jövevény, talán *ballagni*-ből?

bár (kötszó): bárcsak, < magy. *bár*. Jungmann szótára „obwohl, wenn auch, obgleich“ jelentésben közli a felsőmagy. tót-ságból, Halász (Nyr. 17:252) szintén közli, de Jancsovics (szarvasi lelkész volt) szótárából nem, mert abban nincs benne.

baracka: ismert jelentésén kívül: ütés a fejre < magy. *barack* (szláv ered.). — Halász csak Matzenauerből idézhette.

báršom (ragozásban *báršoň*) < magy. *bársony*.

bavta (Halásznál *balta* (Nyr. 17:252) < magy. *balta* (török ered. tör. *balta* axt Vámb. Prim. Cult. 23, 102; csag. *baltu*, axt, *hacke* Vámb. Csag. Stud., Ny. Köv. 10:128).

bečluvat: valamely tárgynak az értékét úgy körülbelől megmondani [mondják *sacuvat* is: ném. dial. *schatzen* (> magy. *saccól* is); < magy. *becsül*.

bekeš: báránybőrből készült férfi kozsók; < magy. *bekecs*. Eredetét nem ismerem. Linde próbálta e szót Báthori István egyik vezérétől, *Békési*-től származtatni, de jól jegyzi meg Jungmann „kteriz slowo Linde *mylné* odvodj od nêgakeho plukownjka *Békési* sloužjejo we wogsku Štěp. Bátoriho“. — Egyes személyek neve szolgálhat ugyan ruhanév elnevezésül (v. ö. magy. *benzer*, *pencil* < ném. *Spenser* Nyr. 25:62), de itt az egyeztetés hangtanilag képzelenség. — Hal.

bendov: megvetőleg a jóllakott hasra, pl. Ale si si ti napchav *bendo*^u: megtömted-e már a hasadat? < magy. *bendő*.

bevcov (v. ö. cseh *belčov* Dank, Halász) < magy. *bölcső* (török eredetű, Ethn. 4:205, 5:22). A kicsinyített t. *be^učik*-ről azt hiszem, hogy egyenesen az oszm. *beşik*-ből való; az ugyancsak dim. *be^učovik* pedig t. *bevcov* + t. *be^učik* vegyülete.

betár: a ki csak nyáron béres (május végétől — szt. Mihály napig) < magy. *betyár* (a jelentésre nézve v. ö. TSz.²; török eredetű, NyK. 8:187). A Jancsóvicz tulajdonította „vagabund” jelentése nincs meg a szónak e dialectusban (Hal.).

bezeg: pina peczek < v. ö. magy. *bézzög*: sárlik (a közösülni vágó nő, kancza, tehén nemi része) TSz.². — A t. szó, azt hiszem, a TSz.² azon *bézzög*, *bözzög* szavától eredt, a mely „óramutatót” jelent, de az itt megfelelő jelentést a TSz.²-ban nem találjuk meg. V. ö. *bizgentyü*: picca peczke (ugor ered. *biz-* igétől.)

bičak (és *budli bičak*: székesfehérvári bicska) < magy. *bicsak*. A szó tör. ered. (v. ö. oszm. *bičak*, jak. *bisak*, csag. *bučak*, csuv. *pičik* stb.), s nem szláv (Mikl. Nyr. XI.). — Hal.

bičkás: verekedő < magy. *bicskás* (TSz.²). E szó is csak a kúntság közletésével kerülhetett e dialectusba (v. ö. TSz.²; Nyr. 16:142).

biko (legink. több. *bike*) < magy. *bika*. A magyar szó török eredetű; ugyancsak a törökségből, még pedig egy csuvasféle nyelvből (Ethn. 4:179, 5:22) való az ószlov. *bikъ* (> újszl., szerb., bolg. *bik*, cseh *byk*), míg a kéttagú horv., szerb. *bika* (Nyr. 11:116) a magyarból való (Halász).

bires: egy évre fogadott férfi szolga (v. ö. *komencáiš bires*) < magy. *béres* (v. ö. NySzót. 4., *servus boarius*). — A magy. *bér* török eredetű (tör. *bere* Nyr. 11:197., v. ö. csag. *tule bir*, oszm. *kele bir* „lösegeld” Vámb. Prim. Cult. 127.) s Miklosich szerint magyarból való az újszlov. *bir* „ausstattung”, bolg. *bir* „tributum”, szerb. *bir*, ószlov. *birъ* „census”. Matzenauer szerint egy ószlov. *birati*, *birati* (idevaló szerinte horv. szerb. *birati*, *sbirati* „collire”, cs. *berné* od. *beru*) származékai a szláv alakok. — Miklosich Etym. Wb.-jában fönntartja nézetét; tekintve azonban, hogy a szó az éjszaki szlávtságban is előfordúl, részemről e szót is azok közé sorolom, a melyet a szlávtság közletlenül a törökségből vett át.

birka < magy. *birka* v. ö. lengy. *biera*, or. *birka* „ovis turcica aut valachica”, szerb. *birka* Matzenauer 112). Török (NyK. 21:115) s nem szláv jövevény (Nyr. 15:218). Hal.

birrás: 1. régebben juhászt jelentett; 2. egy fonóházbeli játék neve, a melynél egy legény juhász öltözetet vesz föl magára, s egy leánnyal, mint menyasszonnyal, végig jár több fonóházat < magy. *birrás*. A magyar szótárak e második jelentésnek megfelelőt nem ismernek. — Hal.

bitang (*bita~stvo*): ló stb., a mely gazdátlanul kószál; gazdátlanság; rossz gyermek; <magy. *bitang* (ném. ered. Nyr. 25:63).

bitov: vágóhid (v. ö. *bitovisko*: vágó híd tér) <magy. *bitó*. — A magyar *bitó*-nak csak kendertörő, czövek (TSz.²) jelentése van; a *bitó*-fa kifejezést is hasztalan keressük akár a TSz.²-ban, akár a NySzót.-ban. Pedig a tót szót nem lehet a cseh *bitovati*: beute machen (kfn. *biuten* > magy. *bitol* Nyr. 25:64) igéből származtatni. Azt hiszem, a tót nyelv e jelentésében a magyar nyelv számára megörzött egy kifejezést, a mely talán a nép nyelvéből is kihalt már. Nézetem szerint a t. *bito*^u, *bitov* egy magyar **bit-*, *bitol* (TSz.²) igének igeneve, s jelentése olyan nom. loci, mint *esküvő*; *bitó*, a hol mintegy a „zsákmányt levágják”. (V. ö. *bitó*-fa kitételt).

bočkor (Matz. 100), *bočkora* <magy. *bocskor*. Ismeretlen eredetű, de a tótlá a magyarból került. (Hal.) — Lehet, hogy összefüggésben van a tör. *bačmag* [>or. *bašmak*, lengy. *bačmag* Jungmann, Mikl. EtymWb.] szóval (ebből magy. *pacsmag* NySzót.).

bojtár <magy. *bojtár* (olasz ered. Kőr.) Hal.

bolond: könnyelmű és hitetlen, hebrencs <magy. *bolond* (<ószlov. *bludъ* Nyr. 11:117, Mikl. EtymWb.).

bosorka: öreg, háрпиás vén asszony, cigány kártyavető, a ki babonahíves hírében áll <magy. *boszorkány* (votj., csuv. *busturgan* (NyK. 20:467). Halász kétes egyezésnek tartja, de azt hiszem, hogy a magyar *boszorkány*ból azért nem vált t. *bosorkám* (továbbbragozásban *bosorkán*), mert a szó csakis asszonyt jelent, s így az *m*, illetve *n* azért tűnt el a szó végéről, hogy a szó végzetében is nőneművé válhasson: — A TSz.² *boszorka* alakjai szláv jövevények.

bolt (*bo^ut*): kereskedés <magy. *bolt* (Nyr. 17: 385, 16: 18, 20: 21).

botoša: posztóból készült csizma, cipő (sebes lábra, vagy tél idején) <magy. *botos* (TSz.²).

bucke (csak többesben), *buckavá* zem; <magy. *bucka* (MUGSz.). — Hal.

buga: apró szarvú, kis tömzsi tehén <magy. *buga* (TSz.²). A magy. szó újabbkori oszmanli jövevény. (Nyr. 13: 259).

[A magy. *búg*: párosodik (a sertés) és a t. *búka^l* (csakis sertésről) viszonyát még nem tudom tisztázni, de annyit látok, hogy a magyar szó jövevény, s végelemzésben talán nem más, mint a *bika* szó etymona. Még több adatnak a birtokában nem vagyok, egyelőre csak mint esetleges találkozást említem meg.]

buknut: (*bukni*, za *buknut*) lebukni <magy. *bukni* (ugor. ered. MUGSzót.).

buđogovi (többes) <magy. *bugyogó* (TSz.²).

bunko^us: stössel; *bunko^u* <magy. *bunkó* [bizonytalan az ere-

dete; Budenz szerint ugor, Schuchardt szerint német; v. ö. lengy. *punkiel* (elavúlt) der stämpel zur Matrize der Buchdrucker, jak se zdá z něm. *bunkel* 1. ictus, 2. nádosec Matzenaner 285].

butkos: pálinkás edény <magy. *butykos* (TSz.²). — A TSz.²-beli *butykál* és a t. *butka'*: bugyog, bugyborékol jelentés miatt nem egyeztethető.

cakña, cakñe (többes): csipkeféle a kendő, szoknyán stb. <magy. *cakni* (Nyr. 25: 102). Lehet azonban egyenesen a németből is.

cakompak: mindenestül <magy. *cakompakk* (Nyr. 25: 102). Hangalak és jelentés miatt egyenesen a magyarból.

?*ciberaj*: meggyből készült cuspaiz <magy. *cibere* (TSz.²). A szóról, geográfiai elterjedése miatt, valószínűbbnek tartom, hogy a magyarban tót jövevény, de eredetét nem ismerem.

címer: kukorica virágja, üstöke (Jancovics); másik használata a szónak az, ha valaki mindenből a legfinomabbat vesz; akkor azt mondják, hogy csak „na *címer*” vette <magy. *címer*. Az első jelentés miatt magyar jövevény (v. ö. TSz.², Nyr. 25: 104 és Hal.). Miklosich EtymWb. adatai szinte magyar eredetűek.

cinterím (ragozásban *cinterín*): temető <magy. *cinterím* (NySzót.), *cínterem* (közép latin jövevény). A jelentésre v. ö. Lésznech halotti tisztesség tételec a cimeterion avagy temető kert felé (Com: Jan. 212). — A fiatalabb nemzedék azonban mindég *temeto*^u-ot mond.

cipele (többes): uribb fajtájú cipő <magy. *cipellő* (közép latin jöv. v. ö. Mikl. EtymWb.).

cipo^u, *cipov*: kisebb kenyér (Matzenauer) <magy. *cipó* (eredetét nem ismerem, de lehet, hogy közép latin jövevény v. ö. lat. *zippula*, *placenta*, ó olasz *zeppola* Matzenauer 132).

citrom <magy. *citrony* (TSz.², Nyr. 25: 104).

?*cundra*: kurva <magy. *condra* (TSz.²). Az egyezés kétes (v. ö. Nyr. 11: 121).

cupák: lábszárcsont <magy. *cubák, cuvág* (TSz.², Nyr. 25: 106). A szó *cubák, cupák* alakjában is német jövevény a magyarban, mert ha tót volna, akkor a tót szónak nagyobb jelentésköre volna (v. ö. TSz.²).

cvancigoluval: összeszidni <magy. *cváncigol* (TSz.², Nyr. 25: 106).

čak: ugy-e? <magy. *csak*.

čáko^u: 1. csákó; 2. kiálló szarvú tehen, ökör <magy. *csákó* (TSz.², Nyr. 25: 157; v. ö. az utóbbi jelentésre még hienz *tschák*, der ochse mit herabgebogenem gehörn. Fromman. Deut. Mundart, 6: 31, szintén magyarból). — Hal.

čapáš: buzán stb. átgázolt út; gyalogút, stb. <magy. *csapás* (TSz.² ugor ered.).

čapo^u, čapov: 1. ostor hegye (ököröstornál); 2. légy-csapó, 3. ikaszán, a mely a buzát szép rendbe leteríti < magy. *csapó* (TSz.²).

čárdás: a szolgálni kénytelen szegényebb fajta legény, a ki peckesen, borjú szájú ingbe, félrecsapott kalappal jár < magy. *csárdás* (török eredetű Ethn. 4: 277; egyenesen a törökből az oláhba is Nyr. 19: 408).

čëk (ebben *bikacsëk*: a régibb világban a komisszárius bika-farkából készült ostora) < magy. *csög* (török eredetű, Ethn. 4: 262, Nyr. 18: 483, de v. ö. Bud. MUGSzót. 375).

čejder: him ló < magy. *csődör* (ném. er. Nyr. 25: 158).

čizmi, čizmi (többes) *čizma* < magy. *csizma* (török ered. v. ö. oszm. *čizme* 'stiefel'). — Hal.

čobola: tégely (aratóknál) < magy. *csobolyó* (TSz.²) bizonytalan egyeztetés v. ö. Matz. 133, 140; a szerb *čobanja* ellenben < magy. *csobány* > ószlov. *čbanъ*).

čombo^uke (többes): a kutya szőrére, tehén farkára ragadt sár csomók, máskép *štrombo^uce* < magy. *csombók* (TSz.² ugor ered.).

čomo^u: dohány csomó, *čomo^učëk*: kisebb fajta d. cso. < magy. *csomó* (ugor ered. MUGSzót.; v. ö. Matz. szerb *čom* 'fasciculus', a melyet ő magyar jövevénynek mond; nekem úglátszik, hogy a szerb alak török jövevény lesz, v. ö. csag. *čom* 'eine haufe' Vámb. Csag. Stud.).

čomoslo^u: szőlőzúzó bunkós fa < magy. *csomoszló* (TSz.², ugor eredetű).

čova, čova: aratáskor a kút gémjére tett jelzés (szalmacsutak, zsák stb), hogy az aratókat készen várja már a tanyán az ebéd; mérnöki jelzés < magy. *csóva* (TSz.², eredetét nem ismerem).

čuta: szalma csomó lőtisztításnál stb.; *čutka* (többes): a kukorica eltakarítása után hátramaradt kukoricaszár gyökere < magy. *csutak, csutka* (TSz.²).

čutura: pipaszár szarvból készült vége < magy. *csutura* [török vagy délszláv eredetű a magyarban v. ö. Mikl. Fremdw. 83. Nyr. 11: 121, Matz. 25; Körösi olasz (Nyr. 13: 453) egyeztetésétől újabban elállott].

čejš: kukorica-, szőlő csész < magy. *csész*: A tót szó a magyarból való (v. ö. *csődör*: *čejder*, *ménes*: *mejneš* stb).

dara: durván megőrölt kukoricaliszt < magy. *dara* (török eredetű Nyr. 13: 369, Hunf. Ethn. 264.).

dëkám, deⁱkám: pap, kisebb hivatali hatáskörrel, mint az esperes < magy. *dékán* (NySzót., ném. ered. Nyr. 25: 158).

depov: kisebb pálinkamérés < magy. *depó* (TSz.², ném. jöv. Nyr. 25: 158.)

dereš (ló) < magy. *deres* (MUGSzót.; Halász csak Dankovszkyból idézhette). — Hal.

donga <magy. *donga* (ószlov. *dąga*, az *n* miatt magyar jövevény, mert a tót, illetve csehben az ószlov. nasálisok eltűntek).

dongo^u, *dongov*: nagyobb fajta repülő bogár <magy. *dongó* (TSz.²).

dög, *dęga* <magy. *dög* (TSz.², eredetét nem ismerem).

drvot (Halász *drót* alakot is közöl) <magy. *drót* (ném. ered. Nyr. 25: 159).

đugov: a boglyas kemence nyílása elé tett elötte <magy. *đugó*. A tót szó jelentésének megfelelő magyar nincs meg a TSz.²-ban.

?*đumbjer* <magy. *gyömbér* (német eredetű). — Hal.

đilíš <magy. *gyűlés* (ugor ered.).

ekhov: kocsiernyő, (máskép: *hajlok*) <magy. *ekhó* (TSz.²),

elešig: élelmi szer <magy. *eleség* (ugor. ered.).

fani (többes): a férfi szeméremtesten levő szőrszálak <magy. *fan* (TSz.², ugor. ered.).

favka, *fa^uka* egy farka disznó, lúd stb <magy. *falka* (TSz.², ugor. ered.?).

fasuvat (*vi-*); verést kapni <magy. *faszol* (TSz.² <ném. *fassen*).

farto: (lónak mondják) <magy. **fartó* <*fartolj*. Megvan a *fartat* (ugor. ered. MUGSz.) ige is *fartat* alakban.

fene (káromkodásban) <magy. *fene* (MUGSz.).

feršlo^ug: nagy bolti láda <magy. *ferslóg* (TSz.² <ném. dial. *verschlåg*).

fickoš: hencegő, dandy parasztleány <magy. *fickós* (TSz.². — Hal.)

fırhejc (kocsinál) <magy. dial. *fırheic*, *ferhéc* (TSz.² <ném. *vorholz*). — Megjegyzem, hogy a szó lehet egyenesen német jövevény is (v. ö. *fırhang* <ném. *vorhang*, *fırtucha* <ném. *vortuch*) s a felső magyar nyelvjárások *fırheic* alakjukat a tótból vették. A többi nyelvjárásban a szó német eredetű.

fırnajz <magy. *fırnajz* (<baj. osztr. *fırnais* Höfer I: 218).

fodastaš: fogyasztási adó <magy. *fogyasztás*.

fogaš: ruha akasztó, *fogaška*: vasborona <magy. *fogas* (TSz.² ugor. ered. *fog*-tól).

foglalo^u: előpénz <magy. *foglaló*.

fok: vízfolyás, erecske <magy. dial. *fok* . . . (2. víz-járta keskeny meder TSz.², ugor. eredetű).

fokoš: a városi hajduk kisbaltás botja <magy. *fokos*. A magy. *fokos*-t Bécsben is ném. *fokosch*-nak mondják).

forgov, *forgo^u*; kalap mellé tett bokréta-féle, árvalányhaj stb. <magy. *forgó* [átmenet a lengyelbe is: *forga*, der *federbusch* (auf dem helme) Matz.].

fuják: téli időben zimankós szél (Jancovics nem ismeri) < magy. dial. **fuják, fuját, fujatég* (TSz.² NySzót.) — Hal.

fúkat: fujni < magy. *fujkál* (TSz.²).

gajduvat: sirni, lármázni < magy. *gajdol* (TSz.²). A magy. *gajdol* Miklosich szerint (Nyr. 11: 165) szláv jövevény; az etym. szótárban azonban az egyeztetést elhagyta. A szó alapszava lát-szólag a magy. *gajda*: dudelsack (v. ö. bolg. *gajda*, szerb *gajde*, t. *gajdy*, kisor. lengy. *gajda* < tör. *gajda* Mikl. Etym. Wb.), ámde ebből nem *gajdol*, hanem **gajdál* lett volna a magyarban, mivel ennek okvetlen egy **gajdati* lett volna az alapja (v. ö. *babrati*: *babrál*, *bérmati*: *bérmál* stb). Figyelembe veendő a jelentésbeli eltérés is, a mi a *gajda*, illetve egy **gajdál* és *gajdol* között van. A *gajdol*: jubilo, frohlocken, jauchzen (NySzót.), lármáz, obéogat stb. (TSz.²); de sehol nyelvünkben nincs meg a „dudeln” jelentése. — A magy. *gajdol*, *gajdul* (NySzót.)-nak teljesen egyértékese jelentésileg a t. *hajdákat*, ordítózva lumpolni, kiabálni, cseh *hajdakati* „verschwenden”. — A két szó teljesen egyezik is mind jelentésileg, mind hangtanilag. Csak egy a bökkenő, s ez a *g*:*h* megfelelés, egy hangtani változás, a melyet a cseh és tót nyelv hajtott végre a XIII. században a maga szavain. Ez a változás azt bizonyítaná, hogy a magy. szó legalább is a XIII. század előtt került bele nyelvünkbe, a mit azonban nem tartok valószínűnek. — A német nyelvben azonban találunk egy megfelelőre s ez a *geuden* (kfn. *giuden* Sanders; Klugenál, mint sokszor, ennek sincs meg ez etymona), ennek *vergeuden* jelentése egybevág a magyaréval. A magyar nyelvre bizonyos, hogy a *gajdol* a ném. *geuden* mása, *melyből hamis analogia a NySzót.-beli *gajd*. A tót *hajdakát* valószínű, hogy szinte német jövevény, bár itt erősen belejátszik az a nézet is, hogy a szó a *hajde* (v. ö. bolg. *chajde*, szerb *chajde*: auf < tör. *hajdé* Mikl. Etym. Wb.) adverbiumból lett. Ilyen a magyarban a *nógat* is. — Nézetünk tehát ez: a magy. *gajda* szláv, esetleg török jövevény s nincs semmi etymologiai összefüggésben a *gajdol*-l, a mely német, s a melyből a *gajd* analógiás alakulás (NySzót.). Lehet, hogy a t. cseh *hajdákat* szintén német (kfn. *giuden*, ufn. *geuden*) eredetű, de valószínűbb, hogy adverbiumból vált igévé. A t. *gajduvat* azonban magyar eredetű.

gang: ház eresze alatti folyosó < magy. *gang* (TSz.² ném. ered.).

gaňa: a ki rendetlenül öltözködik, piszkosan tesz-vesz < magy. *ganyó* (TSz.²). — V. ö. *gányál*.

gát: földtöltés < magy. *gát* (olasz ered. Kőrösi).

gati (többes) < magy. *gatyá* (Nyr. 11: 166).

* A német igei megfelelések kivétel nélkül a vég *l* előtt rövid vokállissal vannak meg nyelvünkben.

gaz: gyim-gyom, haszontalan fű stb < magy. *gaz* TSz.³). — Hal. —

gazduvat, gazda < magy. *gazda* v. ö. NyK. 26: 278, 6: 303, 1: 315, Nyr. 11: 166). — Hal.

gerega: görög dinnye < magy. *görög*. — Hal.

gljeda: sor < magy. *gléda* (< ném. *glide*).

gomola: kis tőrögömböcskék, a mit az asszonyok 2 krajcárjával adnak el a piacon < magy. *gomolya* (TSz.²). — (Szláv eredetű).

griflik: palavessző < magy. *grifli* (TSz.²) < ném. *griffel*.

gubov (selyemgubó) < magy. *gubó* (tör. ered.?).

hajduch: városi szolga < magy. *hajdú* [török eredetű; a lengy. *hajdak*, 'boum agitator' Matz. 17² egyenesen török eredetű lehet < tör. *hajduk*] s nem a magy. *hajtó* mása; v. ö. tör. *hajdamak*, csag. *hajtamak*, 'treiben', ellenben a magy. *haj-t* ugor eredetű.] — Hal.

hajtov: vadászatnál; *vigrehajtov* < magy. *hajtó* (ugor eredetű). Hal. csak a lengy.-ben találta meg).

hajov: schiff < magy. *hajó* (ugor eredetű v. ö. vog. *χajt-*, 'futni' stb. Ethn. 4: 168, MUGSzót.). Hal.

hajzli: árnyékszék < magy. *hajzli* (TSz.², ném. ered. **häusel* dial. osztr. *häuserl*).

halom < magy. *halom* (̂ószláv. *hlъmъ* Mikl.).

hálóv: 1. halász szerszám, 2. szunyog háló (részint *súňog-chalov*, részint csak *hálóv*) < magy. *háló* (ugor ered. v. ö. MUGSzót. és Ethn. IV. 196, pontos megfelelői vog. *χulép*, oszjtj. *χölép*).

hanaď: városi szolga, a ki lovon vagy kordén viszi ki a kupaktanács végzéseit a tanyákra meg a szőlőkbe < magy. *hadnagy* (a jelentésre v. ö. e szónak kúnsági jelentéseit TSz.² 2 és 3). — Hal.

hát (*Hát d'e si bov? Hát hol voltál?*) < magy. *hát*.

hékás: bizalmaskodó, s legtöbbször sértő megszólítás < magy. *hékás* (TSz.²).

hěrcok < magy. *hőrcsök* (szláv eredetű; a tót kifejezés *chrček*).

herňov: 1. selyemhernyó, 2. tavaszkor a fákon levő hernyók, melyektől megszokták tisztítani a gyümölcsöt. < magy. *hernyó* (török eredetű, v. ö. tör. *karinža*, 'hangya' Ethn. 4: 179, 5: 22).

homok (*homočistá zem*: homokos föld) < magy. *homok* (tör. ered. tör. *kumax*, tat. *kumak*, kirk. *kumak* | mong. *χumag*. Ethn. 4: 293). Halász Jancsovicsból nem idézhette.

hončok, hančik: 1. határjelül csinált egy kapányi földhányás; 2. vakand-túrás: < magy. *hancsik*, *honcsok* (TSz.², a szó eredete nincs még eddig megállapítva, v. ö. lozvai *khamsél*, éjsz. vog. *χames mā* stb. Ethn. 4: 191), de v. ö. Szinnyei Nyr. 24: 53—56.

huncút: selma; *huncutka*: hajfűrt < magy. *huncút*, *huncutka* (TSz.², német ered.) — Hal.

hurkás (egy puszta neve), *hurka*: bél < magy. *hurkás*, *hurka*. (Ugor ered.) — Hal.

husáng : nagy dorong < magy. *husáng* (TSz.²).

húzov : a csizmán a két kis fül, melyeknél dugva könnyebben húzhatja föl az ember a csizmát; *dugovhuzov* : dugóhúzó < magy. *húzó* (NySzót. tractor, zieher; ugor ered.).

ír : kisebb vízfolyás < magy. *ér* (ugor ered. TSz.²).

írek (*na-*) : örökre, valamit *na írek* (= örökre) eladni < magy. *örök* (Ugor ered. v. ö. osztj. *ārt*, vog. *ārm*, zürj. votj. *ar*, év').

járás : csorda-járás, *krava járás* : a hova egy tehéncsorda jár < magy. *járás* (NySzót. pascuum, viehtrift, weide, ugor ered.).

jo^uság : egy gazda marháinak összesége, általában a szarvasmarhák összege < magy. *jószág* (NySzót. 2., hab und gut, marhajószág, ugor eredetű).

juhás : (v. ö. lengy. *johás*, *juhás* Matzenauer, Hal. Jancsovicsból nem közölhette) < magy. *juhász*. A régibb kifejezés az *ovčjar* mellett *bača* volt (v. ö. palóc *bacsa*, s *bács* szavakat TSz.²); dalokban fordul elő. — Hal.

kalantuch : az a szerszám, a mellyel a férfiak télen kócból spárgát fonnak < magy. dial. *kallantyú* (Alföld Nyr. 14: 95; MUG-Szót., v. ö. vog. *ziul*-, *khiul*, éjsz. osztj. *zuvél*, *zull*, zürj. *kital* Ethn. 4: 173).

kalap : hut, *kalapos* : hutmacher < magy. *kalap*, *kalapos* (német eredetű; Jancsovicsban nincs meg). — Hal.

kamas : nagy, lusta legény < magy. *kamasz* (eredetét l. Ethn. 5: 73). — Hal.

kančok : kis kan malacz, *kan* : öreg kandisznó (Hal.) < magy. *kan* (v. ö. csag. *kaban*, *kaan*, das männliche schwein, held, das oberhaupt; Vámb. Csag. Stud., stb. Ethn. 4: 25, 5: 19, 22, Nyk. 24: 408). — Tekintve a *kančok* alakot, hajlandó vagyok ez alakot a tótban délszláv jövevénynek tartani. A *-csok* diminutiv képző (tör. *ček*, *čik*, *džek*, *džik*, v. ö. Über die Einwirkung des türkischen auf die grammatik der südeuropäischen sprachen. Miklosich Ferencz. Sitzungsberichte der kais. Akad. in Wien. phil. clas. 120 köt: 1—11) a törökből mint képző átment a bolgárba, szerbbe, és kis-oroszba, s talán ez egy szóban szerb közletéssel a tótba. — Hal.

kaparík : gyűjtés után a tarlón összegereblyézett búza < magy. *kaparék* (Alföld, Nyr. 14: 9.).

kar : halotti tor. Onnan vehette nevét, hogy a halotti tornál nemcsak barátságos ebédet ülnek, hanem, a mi ilyenkor a legfőbb, *karban* a jelenlévők szent énekeket énekelnek < magy. *kar* (v. ö. Éneklőkneec serege, *karja* Com: Jan. 125 | mert al vala az *carba* syralkamat jmadsagokban. Marg. L. 10. NySzót.).

kaleráb < magy. *kalerábé* (ném. eredetű, tir. baj. *kólrábi* Fromman Deutsch. Mundart. 6: 290).

kech, *kachaví* : kehes < magy. *keh* Jancsovicsban nincs meg. — Hal.

- ketejfik* <magy. *kötőfék*.
követ: képviselő <magy. *követ*.
kisza: a min a hámfá van <magy. *kisa* fa (NySzót., török eredetű).
kisbírov: városi szolgál, hajdú <magy. *kisbíró*.
kočis, *koč* <magy. *kocsis*, *kocsi*. — Hal.
komenciáš: urasági béres, a ki családostól lakik a majoron <magy. *kommenciós* (latin eredetű; a jelentésre és a szóra nem tudok magyar adatot idézni, de a szó képzése miatt magyar jövevény).
koperta: couvert <magy. *kopperta* Nyr. 20: 326.
korec, *korcovat*: fonatos keresztkötés a nádfedeles házak varkocsánál <magy. *korc*, *korcolni* (TSz.; török eredetű Ethn. 4: 163).
kukás: állami dohány termelő <magy. *kukás* (Nagykunság Nyr. 20: 45).
kupak: pipa földője; a segg tréfás elnevezése <magy. *kupak* (török eredetű).
kutko: kis kutya <magy. **kutykó*. *kutya*. — Hal.
lajblík: gilet <magy. *lajbli* (kar. osztr. *leib'l* Lexer Kär Wb.)
Lehet egyenesen német eredetű is. — Hal.
lajt: nagy vizes hordó <magy. *lajt* (Nyr. 12: 95. Ismeretlen eredetű).
lanzás: régebben olyan öreg embereket hívtak így, a kik hosszú, láncsa-féle bottal éjjeli őrök voltak <magy. *lándzsás* (a megfelelő jelentés hiányzik a magyarban. Szláv eredetű).
lapoš: vízállásos szántóföld, rét (*lapošská* zem: lapos föld, *lapoška*) <magy. *lapos* (v. ö. finn *lampe*, észt. *lomp*, or. lap. *lāimpa*, votj. *lap*, *lapäg*, zürj. *lapkiđ* niedrig Ethn. 4: 183).
legím: fickos, paraszt ifjú <magy. *legény* (ugor eredetű, MUG-Szót.).
[*lepem* a vég *m* miatt magyar jövevénynek tartható, de lehet, hogy csak analógiás alakulás; v. ö. ujszl. *lepeň* ‚kuchen‘ stb. Nyr. 11: 317].
lebeně: rendetlenül összedarabolt siffi, a mit a levesbe tesznek <magy. *lebbencs* (Nyr. 11: 92, 20: 45.).
lo^ugo^u, *lo^ugov*: az a hámfá, a melyen a *lo^ugo^us* húz (ló) <magy. *lógó*, *lógós*. — Hal.
lopor: borszivó tök <magy. *lopó* (Nagykunság Nyr. 23: 143).
major (de *majer* is, egyenesen a németből) <magy. *major* (német ered.).
mamlás: tátott szájú, mafla <magy. *mamlyasz*; megvan a csehben is (Jungmann), s inkább szláv jövevény a magyarban.
maškara <magy. *maskara* olasz jövevény, innen egyenesen átment a kar. osztr.-ba (*maschgara* Lexer Kär Wb.) is. — Hal.

mejneš <magy. *ménes*. Magyar eredetű a szlov. *ménuš* és kisor. *myneš* (Nyk. 6: 299). Ismeretlen eredetű.

mincjer <magy. *mincér* (Nyr. 19: 561, 20: 76. német eredetű). A tótba több mérték-név egyenesen a németből került (v. ö. *zajdel* <*seidel* stb.), de a *mincjer* magyar eredetű hangalakja miatt (v. ö. *kaštjel* <magy. *kastél* Hal.).

mišling: sűrűn vetett kukoricatakarmány <magy. *mislíng* (Debrecen és vid.). Ném. eredetű.

ňaklov: a kocsirúd végén levő kötél <magy. *nyakló* <*nyakaló* (NySzót. v. ö. A rúd orrában vettetnee a szűgyelő hámról alá függő *nyaklóc* tartó istrángoc Com: Jan. 87).

nemes <magy. *nemes*. Néhány családra mondják, a kik *nemesek* voltak.

ňomás: régi legelőföldek <magy. *nyomás* (Kecskemét, Koltaszeg Nyr. 19: 46, NySzót. . . . 4.) *pascua campi libera*).

ňomík: gyalogút <magy. *nyomdok*, *nyomdék* + tót *choňík*: gyalogút.

oláh, *olách* (többsben: *olási*) <magy. *oláh* (szláv eredetű). — Hal.

opšit: a 12 évet kiszolgált katonák szabadság levele <magy. *obsit* (német. ered., Halász csak Dank-ból közölhette). — Hal.

pakompart: két oldalt kis szakál <magy. *pakompart* (<ném. *backenbart*).

pallás: hiju <magy. dial. *pallás*, *padlás*. Hal.

palov: az utcákon végig rakott deszkák, ez a 'trottoár' <magy. *palló* (v. ö. NySzót.: *ponticulum*, *trajectita trabs*, *steg*).

pánva: kötél, a mellyel a ménesből a lovakat fogják <magy. *pányva*: *capistrum*, *halfter* (NySzót.).

pánt 1. vaspánt, 2. a tyúkólba tett keresztágak, a melyeken a baromfiak alszanak, <magy. *pánt* (német eredetű; a második jelentésre v. ö. *pánt*: *ligula*, *binde* NySzót.). — Hal.

papuča <magy. *papucs* (tör. ered. | v. ö. tör. *pápudž*, perzs. *pápúš*, szerb *papuča*, slov., kisor. *papuča*, or. *panpuša*, lengy. *papuc*, cseh *papuč*, újgör. *παπούτςιον*, fr. *babouche*, osztr. baj. *papetsche* Matzenauer). A csehben, lengyelben és tótban magyar eredetű. — Hal.

partjeka <magy. *portéka* (német ered.).

patka: ház előtti kis pad <magy. *padka* Jancsovicsban nincs meg. — Hal.

perňa <magy. *pernye* (szláv eredetű). Hal.

prješ (Jancs. *preš*) <magy. *prés* (német eredetű). Hal.

piškvti (többses) <magy. *piskót*, *piskóta* (v. ö. erd. szász *pischkót* Fromm. 5: 363; a magyar szó olasz eredetű. Körösi).

počta <magy. *pósta* (olasz. eredetű Kör.). A műveltebbek a

levélhordó: *levélhordó*^u-nak mondják, míg a szegényebb nép *poč-tár*-nak nevezi. Hal.

potka < magy. *potyka*. — Hal.

rács: léczből csinált polcz, a hová nyáron a kenyeret teszik < magy. *rács*. Ebben a jelentésben él egyedül, s magyar jövevény. A magyar szó szláv eredetű,

ráf: keréknek vaspántja < magy. *ráf* (német eredetű).

rajzuval: < magyar *rajzolni* (német eredetű).

rakás: garmada < magy. *rakás* (Nyr. 16 : 16) MUGSzót.

ránce (csak többesben, egyese volna *ránc*, *rañec*): gatyá *ránca* < magy. *ránc* (ném. ered.).

rejt (na *rejtách*): legelőföld < magy. *rét* (ném. ered.).

rejteš: béles < magy. *rétés* (A *rét* szláv eredetű).

?*ribežlja* < magy. *ribizli* (v. ö. slov. *ribez*, szerb *ribizle*. cseh *rybes*, *rybíz* t. *rybizla* < ném. *ribbels*, *riebsel* Matzenauer 294).

A magy. szó osztr. baj. *riebisel* (Dank.)-ből való; a tót szó is lehet egyenes német jövevény.

ríf < magy. *röf*, *réf* (ném. ered.). — Hal.

ríseš (másképp *ukovňik*): arató munkás, a ki részből (12-ed-ből stb.) dolgozik; cséplőgépek is, a melyek gazdáról gazdára járnak nyomtatni, ne *rís* (= részre) dolgoznak; ezen felül a *rís* jelentése: örökségi osztályrész stb. szemben a régebbi *tál*-lál (< ném. *theil*); < magy. *rész*, *részes*.

rigli: ajtó zár < magy. *rigli* (ném. eredetű).

rož < magy. *rozs* (szláv eredetű).

šalangov: rojt a ruhán, dohányzacskón, gyeplőn stb. < magy. *sallang* (német eredetű). A tót szó a *balangov*-féle szavak hatása alatt vált *ov* végűvé.

šalukátor: ablak fa-táblája < magy. *zsalugátor* (német ered., v. ö. osztr. *schalû* < magy. *zsalu* Mareta, a bécsi schotteni gym. ért. 1865-ről).

šarkam (jó lovakról mondják, hogy futnak, „ako *šarkani*“) < magy. *sárkány* (tör. ered. NyK. 21 : 126). — Hal.

še'táló^u, *šejtálov*: a pendelyesóra ingája < magy. *sétáló*. Nem tudom, a nép nyelve mennyire ismeri e jelentésben a szót, de a NySzót. ezzel a jelentéssel nincs meg. Az is lehetséges, hogy a magyar szó e jelentését éppen csak e tót nyelvjárásunk őrizte meg nekünk.

šin: vasuti sín < magy. *sín* (ném. ered.).

šintér (kutyapecér) < magy. *sintér* (ném. ered.).

širato^u, *siratov*: egy terület (szőlő kertek) neve; azt mondják, hogy itt vallamikor temető volt < magy. *sirató*. — Hogy e hely magyaroktól kapta nevét, minden kétségen fölül áll; s ki tudná megmondani, mért nevezték el ily meg, bélyegzően‘.

špitál < magy. *spitály* (ném. ered.).

šroʹf < magy. *sróf* (ném. ered.) — Hal.

šor: rend, < magy. *sor* (MUGSzót.).

sálás: tanya < magy. *szállás* (ugor ered.). — Hal.

sára: czizmaszár < magy. *szár*. — Hal.

sárca: vizityúk < magy. *szárcsa* (tör. ered. v. ö. Csag. *sariče*, ein kleiner raubvogel mit gelblichem rücken und aschgrauem bauche. Vámb. Csag. Stud.).

sarma: apróra fölvagdalt hús, káposztáslevélbe göngyölve < magy. *szárma* (török eredetű NyK. 8: 174, a törökből átment az oláhba is Nyr. 19: 410).

seckavágov < magy. *szecskavágó*.

sikšov, gyakoribb *šikšov* < magy. *széksó*, *szíksó* (v. ö. NySzót. 3., *szék*, *szík*: *natrum*). (A *só* ugor eredetű).

sejkeš: székes föld, a hova semmit sem lehet vetni < magy. *székés* (: *natrosus* NySzót.).

?*sirom* (*sirončok*): uti lapúnak a magja < magy. *szirony* (ugor ered.; v. ö. különben a csuv. *sěren*, tat. *sěran* Ethn. 4: 179). — Az egyezéshez szükséges jelentéseket azonban ki kellene egyenlíteni. Kétes egyezés.

surdík: keskeny kuczóféle hely < magy. *szurdék*, *szurdok* (NySzót.). — Hal.

surkállov: pipaszurkáló < magy. *szurkáló*.

?*tapša* < magy. *tepsi* török eredetű; v. ö. újgör. *τάψιον*, *τέψιον*, *τάψι*, oláh *tipsie* (Nyr. 19: 410, Matzenauer 418.) — Matzenauer ismer a tótban egy *tepsa* alakot; ezen át válhatott a tót szó *tapšá*-vá a magyar *tepsi*-ből; különben nem.

taracka: egy, a búzára ártalmas fű neve < magy. *tarack*, *taraszék*: schlangenwurz (NySzót. szláv eredetű?).

tátos: mondják roppant csunya, házról házra járó férfi koldusokra, s ijeszti e névvel a kis gyermekeket; a babonásabb elem hite szerint nagy fekete felhőkből lovon szokott leszállni egy férfi s ez a *tátos* (garabonciás); < magy. *tátos* (v. ö. *tátos paripája* NySzót).

tapšuvat < magy. *tapsolni*. Hal.

temetov < magy. *temető*. V. ö. *cinterín*.

terkele (többes), *terkelica*: törkölypálinka < magy. *törköly* (ném. ered. v. ö. osztr. baj. *törkelen*, mit weinproben in torkel sc. bewirten Schmeller I. 620, Nyr. 10: 532).

túzok (csak Matzenauer ismeri. Hal.) < magy. *túzok* (csag. *tugdak*, Hunfalvay Magy. Ethn. 266; köztör. *tugdak* Ethn. 5: 23; török ered.). — Hal.

vakarč (és *bakaráč*): kis cipő, a melyet a dagasztó teknő oldalaira ragadt tésztából csinálnak < magy. dial. *vakarcs* (v. ö. NySzót. *vakarcs*: panis ex corrasis massæ reliquiis confectus Mat.). — Egy magyar dalban, a melyet többször citálni hallottam, gúnyolásképp a deákokra, *vakaró*-nak is mondják. Eredetere v. ö.

MUGSzót. s úgy magyarázandó, mint a *ripacs* (MUGSzót. 663), *huporcs* (MUGSzót. 114) szavak.

váraž, váras < magy. *város*. — Hal.

virastovat: 1. halottasházhoz „*virastuvat*“ mennek a rokonok, jó barátok, szomszédok, a mi annyiból áll, hogy éjjelig a halottas háznál szent énekeket énekelnek; 2. általában sokáig éjjel föl lenni < magy. *virasztani*. Ugor ered. — Hal.

vontatov: kisebb szerű búza, széna stb. boglyák. (Azért nevezik így, mert egy e célra készített masinán vontatják a szerűt, kazalhoz stb.; az elnevezés természetesen magyar s a tótok átvették, a nélkül, hogy ez igét is átvették volna); < magy. *vontató*. A TSz.² bizonyosan ismeri e szót e jelentéssel. Maga az ige átment a szerbbe *vontati* (Matzenauer).

žačkov (dohány-, pénz- stb.) < magy. *zsacskó* (német ered.?).

živám: < magy. *zsvány* (ismeretlen ered.) — Hal.

žombík: rétes helyeken kiálló gyepes hantocskák < magy. *zsombék* (ugor ered., v. ö. Ethn. 4. 192).

Ennyi az, a mivel a Halász összeállításaihoz pótlásul járulhatok. Ha megjelenik az egész TSz.², bizonyára még találkozni fog több magyar jövevény, a melyet fölsorolhatok, mert a tájszavak közül a kúntság szavai kerültek bele nyelvjárásunkba legnagyobb számmal. — Látható ezen összeállításból is, hogy ha a mi nyelvünkben sok az idegen, bizony mi is sokat adtunk és adunk folytonosan, mert a nyelvek élete a szókincs tekintetében folytonos, soha meg nem szűnő adás-vevés, csere-bere.

MELICH JÁNOS.

Kincs. Ez a szavunk nyelvemlékeink bizonyosága szerint eredetileg *kéncs*-nek hangzott (v. *kencs*-nek, v. ö. *mend* > *mind*). Eredetijét a perzsa s vele rokon nyelvjárásokban találjuk: újperzsa *ganž*, örm. *ganž*, szanszkr. *ganža*, óperzsa *gáža*. Ez a szó tehát más kereskedelmi szókkal együtt a perzsából jutott a mi nyelvünkbe. Érdekes, hogy a perzsáktól a sémi népekhez és a görögökhöz is eljutott: khald *genaz*, héber *kanas*; görög *gaza*.

SIMONYI ZSIGMOND.